

**Celoštátne kolo súťaže Liečivé rastliny
10. ročník, školský rok 2004/2005**

PÍ SOMNÝ TEST – kategória S

Číslo súťažiaceho

Počet bodov

Každú úlohu si pozorne prečítaj. Správne odpovede na otázky zakrúžkuj alebo doplň na vyznačené miesta. Želáme ti úspešné vyriešenie testu.

1. Na obrázkoch sú rastliny, z ktorých sa pripravuje čaj proti prechladnutiu – na vypotenie. Uveď ich slovenské názvy (stačí rodový názov).

baza

mäta

lipa

divozel

4 b.

2. Prirad' k názvom liečivých rastlín čeľad', do ktorej patria (a–f):

7 b.

Rastlina	Čeľad'
d'atelina lúčna	b
hloh obyčajný	f
kapsička pastierska	e
lopúch plstnatý	a
mäta pieporná	d
pľúcnik lekársky	c
repík lekársky	f

Čeľade: a) astrovité, b) bôbovité, c) borákovité, d) hluchavkovité, e) kapustovité, f) ružovité

3. Prirad' ku každej obsahovej látke pravdivé tvrdenie (stačí napísať príslušné písmeno).

Éterické oleje – silice: **c**

Fytoncídý: **d**

Saponíny: **a**

Triesloviny: **b**

4 b.

- a) sú to látky glykozidickej povahy, ktoré vo vode penia, majú priaznivý účinok pri vykašliavaní hlienov (divozel, breza), vo väčšej koncentrácii môžu spôsobiť rozklad červených krviniek.
- b) majú protibakteriálne účinky. Sú zvieravej chuti. V terapii sa využívajú na zastavenie hnačiek, krvácania, pri liečení zápalových ochorení (plod čučoriedky, vňať repíka, dubová kôra).
- c) sú prchavé látky, ktoré dodávajú rastline príznačný pach. Majú rôzne využitie. proti kašľu, ako korenina (majorán), na povzbudenie chuti do jedla (mäta).
- d) súhrnný názov pre látky, ktoré majú antibiotické účinky, ktoré ničia mikroorganizmy. Často sú označované ako rastlinné antibiotiká (repík, ľubovník)

4. Výluh z rastliny vo vode za studena sa nazýva:

a) tinktúra **c) macerát**

b) odvar d) zápar

1 b.

5. V ktorej liečivej rastline sa nachádza látka, ktorá spevňuje cievy – rutín?

a) repík lekársky b) jarabina vtáčia **c) baza čierna**

1 b.

6. Ktoré z uvedených látok neobsahuje hloh obyčajný?

a) asparagín **d) lupulín**

b) zmes katecholových kyselín e) vitamín B, C

c) triesloviny f) flavonoidy

2 b.

7. Kedy je vhodné zbierať liečivé rastliny ak sú predmetom zberu cibule?

a) po daždi d) za daždivého alebo hmlistého počasia

b) za suchého, slnečného počasia **e) po skončení vegetačného obdobia, keď vňať začína žltnúť a zasychať**

c) po odkvitnutí

1 b.

8. Prirad' k jednotlivým rastlinným drogám ich liečivý účinok (stačí napísať príslušné číslo):

- a) kvet lipy a kvet bazy **5**
- b) vňať hlohu **4**
- c) vňať pľúcника a kvet divozelu **1**
- d) vňať repíka, mäty a ľubovníka **3**
- e) koreň lopúcha a vňať brezy previsnutej **6**
- f) plod jarabiny a koreň lopúcha **2**

6 b.

- 1. umožňujú odkašliavanie
- 2. pôsobia proti cukrovke
- 3. podporujú činnosť pečene a žlčníka
- 4. znižujú vysoký krvný tlak
- 5. vyvolávajú potenie
- 6. podporujú rast vlasov

9. Dopln' chýbajúce názvy obsahových látok.

- a) Rastlinné orgány, ktoré obsahujú **silice** treba zbierať neskoro popoludní, lebo silným žiarením sa strácajú.
- b) **Triesloviny** sú účinnými látkami napr. repíka a liesky, majú zvieravé a protibakteriálne účinky, preto znižujú dráždivosť a bolestivosť pri zápaloch.
- c) **Horčiny** povzbudzujú činnosť tráviaceho ústrojenstva sú horkej chuti.

1 b.

1 b.

1 b.

10. Zakrúžkuj pravdivú informáciu.

- a) **Predmetom zberu hlohu jednosemenného je list, vňať a plod.**
- b) Nakoľko kapsičku pastiersku považujeme za jedovatú rastlinu, jej používanie bez lekárskeho dozoru je nebezpečné.
- c) Najvhodnejším mesiacom na zber listov liečivých rastlín je mesiac september.

1 b.

11. Pri sušení liečivých rastlín je pomer zoschnutia najvyšší u:

- a) **kvetov**
- b) vňate
- c) koreňov

1 b.

12. Veľa liečivých rastlín patrí do čeľade hluchavkovitých. Ktoré znaky a vlastnosti majú spoločné?

- a) farbu kvetov
- b) čas kvitnutia
- c) **pyskovité kvety**
- d) **štvorhrannú byl'**
- e) rastú v lesoch
- f) pomáhajú pri liečbe chorôb dýchacích orgánov

2 b.

13. Od čoho závisí liečivá sila rastlín?

- a) od spôsobu ošetrovania počas vegetačného obdobia
- b) od počtu jedincov (rastlín) rastúcich na určitej ploche
- c) od obsahu účinných látok, ktoré súvisia s obdobím zberu**
- d) od nástrojov zberu

1 b.

14. Ktorá z uvedených rastlín sa používa pri chorobách srdca?

- a) hloh obyčajný**
- b) jarabina vtáčia
- c) mäta pieporná

1 b.

15. Medzi vonné obsahové látky patria:

- a) alkaloidy
- c) silice**
- b) glykozidy
- d) triesloviny

1 b.

16. Dopln, čo je predmetom zberu uvedených liečivých rastlín (stačí napísať čísla) a priradiť k nim názvy drog (stačí napísať správne písmená).

Rastlina	Predmet zberu	Názov drogy
baza čierna	4, 5	d
divozel veľkokvetý	4	c
kapsička pastierska	2	f
lieska obyčajná	3, 5	a
lipa veľkolistá	4	e
lopúch plstnatý	1	h
ľubovník bodkovaný	2	g
repík lekársky	2	b

18 b.

Predmet zberu: 1. koreň, 2. kvitnúca vňať, 3. list, 4. kvet, 5. plod

Drogy: a) Folium coryli avellanae, b) Folium agrimoniae, c) Flos verbasci, d) Flos sambuci, e) Flos tiliae, f) Herba bursae pastoris, g) Herba hyperici, h) Radix lappae

17. Ktorá z uvedených rastlín spôsobuje citlivosť na svetlo?

- a) repík lekársky
- b) kapsička pastierska
- c) ľubovník bodkovaný**

1 b.

18. Drogy Flos crataegi a Fructus crataegi sú predmetom zberu:

- a) jarabiny vtáčeť
- b) brezy previsnutej
- c) hlohu obyčajného**

1 b.

19. Nájdi a vyznač v osemsmerovke rodové aj druhové vedecké názvy piatich liečivých rastlín (rodové a druhové názvy rastlín nie sú umiestnené hneď za sebou, ale samostatne). Nájdené názvy rastlín vypíš a ku každému doplň slovenský názov. Po vyčiarknutí všetkých názvov ti ostane 21 písmen, ktoré tvoria tajničku. Tajničku tvorí ďalší vedecký názov liečivej rastliny. Napíš aj jej slovenský názov.

A	L	U	D	N	E	P	S	A
A	S	A	M	B	U	C	U	S
N	C	H	A	P	S	C	L	O
A	E	E	L	L	U	A	Y	R
L	A	D	A	P	B	L	R	B
L	R	E	A	U	R	U	O	U
E	G	R	S	A	P	T	C	S
V	I	A	X	I	L	E	H	A
A	N	S	T	O	R	B	I	S

vedecký názov z osemsmerovky: *Betula pendula*

slovenský názov: *breza previsnutá*

vedecký názov z osemsmerovky: *Sorbus aucuparia*

slovenský názov: *jarabina vtáčia*

vedecký názov z osemsmerovky: *Sambucus nigra*

slovenský názov: *baza čierna*

vedecký názov z osemsmerovky: *Corylus avellana*

slovenský názov: *lieska obyčajná*

vedecký názov z osemsmerovky: *Hedera helix*

slovenský názov: *brečtan popínavý*

Tajnička:

C	A	P	S	E	L	L	A
---	---	---	---	---	---	---	---

B	U	R	S	A	P	A	S	T	O	R	I	S
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

slovenský názov: *kapsička pastierska*